

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL: Az ev. ref. főiskola nyomdájában. SZERKESZTŐI SZÁLLÁS NAGY-KÖZ ELEJE.	Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. belyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é. Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal. Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)	Megjelenik e lap minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLIVEN. ELŐFIZETÉSI ÁR Negyedévre 1 frt 30 kr. Félévre 2 „ 50 „
--	---	---

VÁLASZ

a székelyföldi közerdők és legelők elkülönítése fölötti eszmecserére.

(Folytatás.)

Tiszteljük ősi törvényeinket, ne bántuk azoknak alapját. — A ki székely alkotmányunk nyomozását az őskorral párhuzamosan nem kíséri, könnyen eltántorodik, mint eltántorodott Hangásalji ur csaknem minden lépten, jelesen mikor eszmecseréjében hangsúlyoztatja, hogy a székely colonialis föld, midőn 1819-ben mint urbéri föld lőn fölírva, akkor székely örökségi természetét elvesztette, hátrább azt is hozzá teszi: és így elveszett azon jog is, mely székely örökségi birtokával volt egybekötve, annál fogva az, volt földesura javára, számításba se jöhet. Quasi verokordne se úgy van, mert székelyföldön, — a mint tudni kell — az adófizetés csak személyes kötelezettség volt, nem ragadt a földhöz — onus non inhaerebat fundo —, a jobbágy nem volt földhöz ragadt — glebae adscriptus — miként a megyéken; azért székelyföldön mikor tettsett a jobbágyinak, betöltvén a földesurával tett szegődségi feltételeket, akkor költözhetett máshová, a földesur is, akkor tehette ki, mikor akarta, a jobbágya kezén találtató földeket szabadon vehette kezére a nélkül hogy azokról adót fizetne — de nem így a megyéken — sőt a földesur által kezére vett ilyen földek az adó laistromból azonnal kitöröltettek, mindezeket a kormány nem ellenzette, a székelyföld örökségi természetén alkotmányunk fölforgatása nélkül nem változtathatott, sőt a kir. főkormányshoz több rendben bocsátott ki rendeleteket, hogy ha a jobbágyok kezén volt földek adómentes földesuraik kezébe visszamentek, az ily földekről az adószedés azonnal szüntessék meg, és az adó laistromból töröltessenek ki, ez így is volt 1848-ig szakadatlan. De ez a donatio mellett birató székely jobbágyokra, s azok kezére találtató földekre nem terjedett ki, minthogy az oly földek a donatio behozatalával székely örökségi természetüket elvesztették, azokkal mindenben a megyei jobbágyok módjára jártak el.

Az 1819-ik évben, Magyarhonból Er-

délybe küldött királyi biztosok a jobbágyok összeírása tárgyában megyénként marchalis székeket tartanának, magam is személyesen voltam jelen oly marchalis széken, melyen a jobbágyok összeírását tárgyzó rendeletet olvastattak föl, azokból az összeírás módját és célját értettem; de az csak arra való volt, hogy a kormány a régieknél biztosabb alaphoz akart jutni az adó kivetésére és beszédére nézve; adó laistromba vétettek, tehát nem csak a jobbágyok, kik az előtt is adó alá voltak mindig írva, — hanem 1750-ben gróf Bethlen Gábor korlátnok elnöksége alatt elkészült, és 1754-ben behozott új adó rendszer szerint, mindazon székelyek, sőt oly nemesek is, kiknek nem volt két terühordozó emberük — ezeket még 1714-től fogva kezdték törvényen kívül adóztatni — ennek nyomán adóztak a székely katonák is — egyszerre két bört huzván róluk — míg nem az adó 1802-ben elengedtetett, a törvénytelen fegyver viselést az 1848-beli kolozsvári 3-dik törvényczik szüntette meg; de az adó laistromzás a székely örökség természetét soha sem változtatta. Az 1847-ik évi 3. törvényczikk 4. §-nál fogva a székely örökségek urbéri szabályozás tárgyai nem lehetnek; az 1848-ik évi II-dik törvényczikk szerint is meg volt határozva, hogy a székelyföldi colonusok a kezöken levő székely örökséget semmi szín alatt is kinem sajátíthatják. Mégis az 1854-ik évi június 21-én, az absolutismus fénykorában, kelt urbéri nyiltparancs, az említett törvény világos értelmű szavai daczára, megváltatni erőszakolta potom áron. — Ezzel mennyi jó családot szegényített meg!

E szerint székelyföldön két rendbeli urbéres állítatott elő, egyik a kormány hatalmából, másik az egyesek gyávaságából a donatio behozatalával; mind a kettő a székely nemzet beleegyezésén kívül. Azok kik egyezés mellett tettek földesuraknak, a nékiek átadott székely örökségi földekért szolgálatot, vagy bizonyos pénzbeli bért fizettek, székely zselléreknek, az olyanok pedig, kiknek földesurok a székely örökségbe önként bevitt, donatio mellett birván embereit, — miként birták a megyei földesurak is jobbágyaikat, az által

azokhoz hasonlóvá is lettek, székelyföldi jobbágyoknak nevezettek. Ezt megjegyezve a volt urbéres zsellér birtokát mindig székely örökségnek, a volt urbéres jobbágy jószágát donatios birtoknak kell értelmezni, különben a kettő egy nevezettel értelmzavart okoz.

(Folytatjuk.)

Nyilvános felhívás vallásos ügyben.

A n.-enyedi ev. ref. egyház kebli tanácsa a napokban bocsátotta ki megbízottjait, nyugalmazott kir. bányanagy mélt. Hauchárd József és Lőcsey Sp. Lajos egyház tanácsosok személyében roskadó imaháza, tornya megújíthatása — megrepesztett harangjainak újból önthetése, vagy újjakkal leendő felcserélhetése szükségeltető pénz összeghez — a magyar királyi belügyminisztériumtól folyó évi június 3-ról 3135 v. szám alatt kelt engedély mellett segély adománygyűjtés végett.

Országosan tudva van a szerencsétlenség, mely az 1848—49-ik szabadságharcz idejében N.-Enyed várost annyira és oly méltatlanul sújtá; midőn nem részesült a pusztítástól kiméletben sem a magános lakó hely, hol egyszerű de boldog családok éldegélének, sem az „imádság háza, hol Istennek neve dicsértetik;“ midőn elveszett nem csak a magán hanem egyházunknak kötelezvényekben kamatozó nagy mennyiségű vagyona is; felette szép és értékes templomi edényei, úgy hogy a bujdosásából haza szálingozott nép orgonahang nélkül, lábon álva tartá első isteni tiszteletét, üveg és porcellán edényből vette az uri szent vacsorát.

A mi kárt emberi kezek okoztak a templomnak kívül és belül az a hívek áldozatkészsége által már sok tekintetben fedezve van; most azonban az idő emel fel ellene romboló karját. Magas tornya, mely még IV-ik Béla korában 1239-ben épült, és így 600 esztendőnél több idő óta mutatja messze az utasnak, hogy hol fekszik a város, jelzi a helyet hová a hívek a testvér lutheránusokkal együtt annyiszor gyűltek össze hálaadást adni Istennek az áldásért a megmaradásért és életért, — az a torony most fedelétől fundamentumáig meg van hasadva, benne a harangok megrepedve, fedele úgy szintén a templom is romlásnak indulva, úgy hogy, ha a hazafiak kegyadományaikkal segítségünkre nem sietnének, hogy megmentjük, szakértők véleménye szerint kétségtelenül le omlik, miáltal a templom is tetemes romlást szenvedend a vallásos élet hátrányára, mert az annak kijavítására szükségeltető nagy összeget szegény hitközségünk egymagára fedezni a szó szoross értelmében képtelen.

Folyamodtunk segélyért a m. kormányhoz, nyertünk is ezer forintot, örömmel vettük, és megköszöntük, de nem elég.

Folyamodtunk magunk magunkhoz, adtunk is, és még adunk, de nem birunk eleget adni, mert szegények vagyunk.

Folyamodunk azért az utolsó forráshoz, melyet ez egyház igénybe még soha nem vett, jóllehet a történelmileg ösmeretes háromszori nagy pusztulás háromszor ingatá meg annak anyagi életét és így a segélyre nagyobb szükségünk lett volna, mint talán bár mely más hitközségnek.

a magyar királyság területén; folyamodunk a hazafiak nagylelkű adakozásához vallás és nemzetiség különbség nélkül, mivel itt egy szellemi és erkölcsi tekintetben virágzó, Istenben hívő testület imaházát kell megmenteni a rommá létel veszedelmétől és így közvetve lelki és erkölcsi ügy forog kérdésben mi előtt minden felekezetiességre felre kell lépnie.

Ajánljuk tehát a hazafiak nagybecsű figyelmébe és kegyes pártolásába, fent megnevezett érdemes hitsorsosainkat, mint segélyt gyűjtő biztosainkat.

A kiket pedig általuk, a költséges utazás miatt, megtalálhatni szerencsések nem lehetünk, de azért a n.-enyedi reformátusok roskadó antik temploma és tornyának kijavításához segélyt nyújtani készek, — szívesen kérjük méltóztassanak ezen célra szánt pénz adományait a hazai lapok szerkesztőseinek bár melyikéhez küldeni, kiket az ily némű pénzek elfogadására és kezünkhez juttatására tisztelettel fel is kérünk,*)

a kebli egyház tanács megbízása folytán
Szilágyi Farkas,

n.-enyedi ev. ref. lelkész, mint egyházi jegyző.

Fürdői levél.

Ródna, (Dombhát) jul. 26.

Most, midőn a 30 fokú perzselő hőségben minden élővalóság hűvös árnyak és frissítő fürdők után eseng, — s a ki csak teheti a városok nyomasztó légköréből a gyógyforrásokban bővelkedő Erdély valamelyik fürdőjére siet, — nem lesz időszerűtlen, ha szerkesztő ur engedelmével egy a rodnai fürdőn mulató jó barátomnak most kapott leveléből, némely érdekesebb részleteket közre adok. Az érintett közlemény körülbelül így szól:

Deést elhagyva lépésről lépésre érdekesebbé válik az út, míg Naszódon túl már a csucsa vidékéhez hasonló jellemű tájak vonulnak el szemünk előtt; azonban a Deéstől Rodnáiig terjedő vonalon az utas semmi kényelemre ne számíton, mert valamennyi vendégfogadó a tisztaságért, fájdalom, nem igen rajongó alsóbb rendű izraeliták kezén van, kinek körében minden egyebet inkább találhatunk, mint az annyira szükséges csint, és tisztaságot. — Hanem a jóhiszemű, tü-

relmes utazó azon reménnyel biztatja magát, hogy majd a fürdőn feltalálja mindazt, mit az uton oly nehezen nélkülözött. Azonban a várakozása Rodnán, — illetőleg a dombhát fürdőn is — csak részben teljesül; bizony e gyönyörű, egészséges fekvésű fürdő körében évek óta igen kevés előhaladás történt kényelem és izlés dolgában, s a régi, szellős földszinti lakások között csak a közelebről jókora költséggel, de kevés valódi szakértelemmel épített 8 1/2 széles 20 öl hosszú emeletes új fürdői épület, mondhatnók: szálloda, érdemel említést; de ez is mily kevéssé felel meg a mai világ elpuhult, kényesebb izlésének! A földszinti rész kőből, az emelet azonban csak fa és deszkából készült, keréken 1 öl tornácczal, egyetlen, megfoghatatlanul fedetlen lépcsővel, melynek esős időben csuszamlós lépcső-fokain bukácsolva, csak puskalövésnyi távolban fedezhetjük fel azon nélkülözhetetlen helyet, melyet a nagy igényű új épületben fenn és alant egyaránt kifeledek, a valódi betegek és gyöngékedők nem csekély gyötrelmére.

— Az elég tágas szobák ára: 24 órára 1 frt, de nincs egyéb bennök, mint két faágy egy-egy maroknyi szalmával, két szék, egy asztal és valami primitív fogas-féle. Ezzel aztán vége is mindennek! — Az alsó szobák többnyire nedvesek, a felső deszka falakban pedig, ha egyet sohajtunk, a szomszéd is szánakodva hallja; ha künn hideg van, meghűlsz bennök; ha nagy meleg, megfő — s ha véletlen tűz ütne ki, meg is sültet az ember, a deszka falak, fatornác és egyetlen lépcsőzet mellett.

A dombhátú ivó kut körüli sétány, vagy is nyílt oldalú, fedett rondella kellemes, de ha esős, csepegős idő van, oda sem mehetsz, mert az avatag, korhadt fedél alatt megázol épen úgy, mint a szabadban. — A meleg fürdő helyisége is rozszant födélű, kényelmetlen, szűk; — a szellemi szükségek kielégítéséről gondoskodni pedig a jó bérlő épen nem tartja szükségesnek; e jóformán látogatott fürdőn nincs egyetlen újságlap! s itt bizony a világ-fográsának zajától békében lehetünk, s elmélkedni a világ hiábavalóságai felett elég időnk marad. — Hanem az élelmezés legalább kielégítőnek mondható: egy 4 fogásból álló ebéd 60 kr., az igaz bor és kenyér nélkül; a pecsenye, pizstrang vagy hasonló valamiből álló egy vacsora 24 kr.

A vendégek 1/10-ed részét ez idő szerint

besztercezi szászok teszik s Kolozsvár még eddig csak 3 családból álló contingenst állított ki. E meglehetősen népes fürdői társaságban hiányzik azonban a fürdői élet valódi éltető eleme: a fesztelen, bizalmas összesimulás s még eddig inkább csak egy pár tánczvigalmacska tudta, különösen nőinket, valamennyire összehozni. Az igaz, hogy ennek a mostanig csaknem folytonosan uralkodott kellemetlen, zord idő lehetett oka, mely egyszersmind a gyönyörű vidékre teendő kirándulások üdítő örömétől is megfosztott minket; — majd jobb, szebb időben másként lesz tán e részben is! — A viszontlátásig Isten velünk! — W.

Közli H.

Színház.

(M. P.) „Ha az előadás a szinkörben adatik: 3 mozsárlövessel jelentetik. Kellemetlen időben az előadás a teremben adatik“ — olvasuk minden nap a szinlap alján, s miután jul. 31-kén 3 mozsárlövés tétetik vala: „Bánk Bán“, Erkel nagy operája, a szinkörben adatik vala.

Az előkészületek már egy darab idő óta folytak, az előadás egyszer el is maradt miattok, a szinlap diszjelmez kiállítását ígért, a közönség nagy része csak hírből ismeri Erkel e sok megragadó részlettel bíró operáját — s így előre vala látható, hogy a hallgatóság szokott-nál nagyobb számmal fog fölgyni. Scylla és Charybdis között állottunk tehát. Ha „az előadás a teremben adatik“: megfővünk; ha a szinkörben: Gerecsné finom futamainak jobb részét elfogjuk veszteni. Fehérvár a két rossz közül a kisebbet választá s az egyenlőség elvének magaslátára állván: senkit sem kívánt kirekeszteni a műélvezetből. Így esett, hogy az előadás 3 mozsárlövessel jelentetett. És csakugyan: a szinkör egyetlen zúga sem maradt üressen, minden hely megtalálta gazdáját. A függöny mindnyájunk feszült kívánsága közt gördült fel — illetőleg vonult két felé, s a közönség kellemesen volt meglepetve a „Fehérvár eszméje“ után készült diszjelmezektől. Az első kardal szabatosan folyt le, csak Petur bán (Szombathi) reketes bordala zavará meg némileg az összhangot. — De részletezésbe nem bocsátkozhatunk (mindjárt megmondjuk: miért?) — csak általa-

T Á R C S A.

Neumann Izrael váltóhamisítási bűnyügyében ügyvéd Kozma Endre által mondott védbeszéd.)*

Tisztelt törvényszék!

Mielőtt az ügyben derekas védelmet tennék, bátorkodom az 1869-ben május 21-én 974. szám alatt beadott vádiratra és az államügyészség által ennek alapján tett előadásra előre megjegyezni, mikép ezen terjedelmes ügyben, nem elégséges csak annyi bevezetés, hogy Belső-Szolnokvármegyében Intradámban lakott egykor egy Bardocz Elek nevű, ügyes körültekintő ember, ki 1863-ban január 18-án elhalt, — s ennek ellenében lakott Intradámban egy Neumann Izrael nevű izraelita is, ki most vádlott, és a házassága alkalmával kevés vagyonnal birt, de pártfogásba vétetvén Bardocz Elek által, napról-napra vagyonosabb lett, végre pedig a néhai Bardocz Elek hagyatéka ellen egy 1860-ban május 5-én kelt váltó, s erre vonatkozó zálogokmány alapján 21 ezer forint követeléssel lépett fel, ezen okmányok háromszor vizsgáltattak meg, és pedig először: 1864-ben december 14-én, mikor az említett éyben aláírása körülbelül valódinak találtatott a szakértők által a zálogokmány aláírása pedig agályosnak nyilváníttatott, — 2-or 1866-ban no-

vember 12-én vizsgáltattak meg, mikor az ezen okmányokon levő aláírások valódiaknak, — s végre ezen okmányok 1867-ben áprillis 29-én szakértők által Pesten harmadszor is megvizsgáltattak, hol ezen okmányoknál lévő aláírások hamisaknak nyilváníttak; mert ezen ténykörmények a jelen ügy bevezetéséül elégségesek nem lehetnek, annyival kevésbé, mert néhai Bardocz Elek kezdetben Sajó-Udvarhelyen lakott, s csak 1854-ik év táján ment Intradamba lakni, hol csak egy malma volt, s laktelkét is azután szerezte, mikor vádlott Neumann Izrael Intradámban néhai Bardocz Elek pártfogása nélkül is tekintélyes vagyonnal bíró gazda volt. — Továbbá:

Ezen ténykörményekből azt lehozni nem lehet, hogy mivel néhai Bardocz Elek tekintélyes jó gazda volt, s intradámi jóságából szép jövedelmet huzott, tehát nem lett volna szüksége kölcsönpénzre, — mert a Neumann Izrael által néhai Bardocz Eleknek beadott — s ennek hátrahagyott levelei közül Mihálovics Viktor ur által ezen ügyben előterjesztett némely számlák, úgy megeskettetett tanuk Golschmidt János, Blum Ábrahám s mások vallomása is azt tanúsítja, hogy Bardocz Elek igen sokszor szorult kölcsönpénzre néha még csekély összegekre is, — vádlott Neumann Izraelre nézve pedig ezen ügy rendén nem constátáltatható az, hogy szülőiről öröklött 1000 forint tőke pénzéből vagyonára szert ne tehetett volna, s a jelenleg szóbanforgó 21 ezer forintot részenként ne kölcsönözhetne volna néhai Bardocz Eleknek, mert Neumann Izrael felsérdült korától fogva üzlet embere volt, a jelen végtárgyaláson kihallgatott számos tanuk, kik között többen voltak üzleti emberek, világosan megengedték, hogy vádlott Neumann Izrael, mint folytonosan üzlet embere, mostanig életében szerezhetett annyi vagyont, hogy abból néhai Bardocz Eleknek részenként kölcsönözhetett 21 ezer forintot.

Ezen pusztá feltevésekre alapított vádiratra

a felvett rendben felelni képes nem vagyok, mert a jelen ügyben fenforgó ténykörményeknek a vádiratban nem időrendben való felvétele miatt, azon ténykörmények a jelen végtárgyaláson sem tárgyalattak időrendben, mi miatt a jelen ügy sokat vesztett az értelméből, nem kezdetvén ezen ügy tárgyalása a jelen végtárgyaláson ott, hol a tény nyomozata kezdetett. Bátorodom tehát ezen ügy állását én is röviden előadni, kezdvén azt ott, hol annak nyomozata kezdetett, a következőkben:

Néhai Bardocz Elek 1863. január 18-án Intradámban elhalván, hagyatéka ellen vádlott Neumann Izrael neje, mint férje fogatmányosan egy 1860. május 5-kén kelt váltó — s erre vonatkozó zálogokmány alapján fellépett 21 ezer forint követeléssel.

Midőn vádlott neje ezen követeléssel a polgári törvényszék előtt fellépett, s a fizetési rendelet kibocsátatott, Bardocz katalin Mihálovics Viktorné asszony, mint néhai Bardocz Elek végre-rendeleti örököse, továbbá férje és édes anyja azon gondolatra jöttek, mint ez a vallomásaikból így jön ki, mintha az érdekelt váltónak hamisnak kellene lenni, s úgy jöhettek volna létre, hogy a mint nekik néhai Bardocz Elek mondotta volna, ő vádlott Neumann Izraelnek egy 2000 forintról elfogadott váltó blanquettet adott volna át a végre, hogy azzal besztercezi Schulezer Jánostól vegyen fel 2000 frtot kölcsön, de vádlott ezen 2000 frtot saját váltójára vette fel. Az elfogadott váltó blanquettet pedig magánál megtartván, azt töltötte volna ki, úgy, hogy a 2000 frt számban a 2-tós és első zerus közé egy 1-est huzott, betűvel pedig százhuszezer frtra töltötte volna ki, mely vallomásukra hiteket is tették le, s ez lenne a jelenleg fenforgó 21,000 frtos illetőleg 120,000 frtos váltó, — a zálogokmány pedig vádlott saját hamisítványa lenne.

(Folytatjuk.)

*) A sokat szenvedett egyház segélyezését a legmelegebben ajánljuk a t. közönség pártfogásába, a kegyes adományokat szerkesztőségünk a legnagyobb készséggel fogadván s juttatván kezéhez. Fölkérjük egyszersmind t. lapársainkat ez esdő szózat közlésére.

Szerk.

*) Érdekesebb tartók az ügy mindkét oldalú ismerhetéseért, védő ügyvéd ur szíveségéből, e védbeszédet is közleni.

Szerk.

nosságban jegyezhetjük meg, hogy az előadás, a mennyi t. i. a közönség elé került, egyike volt a legszabatosabbnak. Eleinte szintugy örültünk, hogy általános amnestiát, illetőleg dicséretet oszt-hatunk. Gerecsné (Melinda) daczolt a hangnyelő szabad ég végetlen boltozatával; Mezei, mint Biberach és mint a király, erőteljesen énekelt, Körözi Berta (királyné) igyekezett leküzdeni bátortalanágát s a feleselési áriát, Bánkkal, szépen énekelte, — sőt Dalfi (Bánk) is megérdemelte azon virágcsokrot, melyet kapott, mert kevesebbet fisztulázott a szokottnál. A baj csak az volt, hogy a darabnak legalább felét elhagyták. Nem láttuk az összeesküvők jelenetét; nem Bánk és Biberach egyik magány találkozását; hiányzott Bánk és Melinda gyönyörű párdala; Bánk és Tiborecz (szintén Szombathi) találkozása; a tiszai jelenet s talán még több is. E tömeges kihagyásokat menti azon körülmény, hogy a nyitott színpadon egy nagy operát csak olyan énekesek énekelhetnek végig, hangjuk veszélyeztetése nélkül, mint Szombathi, kinek már nincs mit félténi. Ugy halljuk különben, hogy legközelebb a teremben adják elő Bánk bánt, kevesebb kihagyással.

Prillet (Ottó), kit a színlap is kifelejtett s magunk is végül hagyunk, mindig sajnálattal látjuk operában. Tagadhatlan, hogy szép csengő, bár nem iskolázott hangja van — most még, s épen azért örömet hallgatjuk, annival inkább, mivel énekének netalán hiányait gyakorlott játékaival pótolja, — de ha ez amphibium életet folytatja s drámai és operai színész marad: hangja ép úgy elvész, mint a Szombathié, drámai tehetségének nyilvános kárára. Maradjon hát, ha teheti, a drámánál, mert így jobb nekünk is, neki is. Még Szerdahelyi K. is csak az operettekre vállalkozott volt egy időben, de ő mihamar belátta, hogy két urnak szolgálni nem lehet s visszatért, a drámához.

Augusztus 1-sején „A nagyidai cigányok,” a meglehetősen szűk közönség teljes meglegedésére. Fehérvári Antal, az öreg cigány szerepében, élethiv volt. Kassay és Kassayné jól megállták helyüket.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A miniszterek szorgalmasan gyűleseznek. Tanácskoznak a senatus consultum alapelvei fölött. A mű még be sines végezve, s a sugalmazott lapok már is teleszáj-lani hirdetik, hogy az igen szabadelvű foglenni. Azt zugatják, hogy a császár, Napoleon napján — auguszt. 15-én — nyilatkozatot intézend a nemzethez, melyben nevezetes engedmények lesznek foglalva. Általában, a vérmesek a legjobb reményekkel vannak. Pedig igen könnyen megéshetik — legyünk hamis proféták! — hogy a sok zaj, mind csak semmiért történt.

Eltéktve attól, hogy már a császár reform ígérete is, mely az üzenetben foglaltatott, csak olyan „nesze semmi” féle vala; az ellenzék azt sem volt képes felhasználni; úgy látszik, nem tudja megvalósítani, a sok szép reményt, melyet a világ hozzá kötött. Az egyenetlenség, ingadozás, ide oda kapkodás, mely a francia pártéletben általában látható, az ellenzék sorai-ban is nagy mértékben megvan. A helyett, hogy a kamra váratlan bezárása felett együttes nyilatkozatban mondotta volna ki véleményét a nemzet előtt: minden egyes tag saját nevében, s felelőssége alatt beszél választóihoz. Ily magatartásnak nem igen lehet örvendetes eredménye. A „más a magvető más az arató” mondat igazságát soha semmi sem bizonyította világosabban, mint a francia nemzet újabb történelme. Nyolczvan évtől fogva, volt vagy tiz féle alkotmánya, egy csomó inkább vagy kevéssé szabadelvű kormány; s a 89-iki eszmék áldásait, csak kevés mértékben élvezte; míg a világ az ottani mozgalmak következtében, óriás haladást tett a politika mezéjén. A szabadelvűség állásait a francia nép rendszeren más számára vívta ki; maga csak elültette a rózsát, s más szedte a virágát. Ezekért nincs nagy reményünk: hogy a hallgató ember művét lényegesen átalakítani, az ellenzéknek ezuttal is sikerüljön.

POROSZORSZÁG. Emilitették volt a porosz toll támadást, a piros könyv alkalmából. E támadás most is folyton foly. A magyar delegációban tett azon nyilatkozata gr. Beustnak:

hogy daczára előzékenységének, jó törekvései Berlinben nem fogadtak hasonló indulattal, még fokozta a lapok ingerültségét. Bismark gr. udvari hírlapja, azt mondja, hogy az osztrák birodami kancellár nyilatkozata a külpolitika felett Poroszországot illetőleg nagy mértékben elidegenítő, miután osztrák oldalról, egy lépés, egy nyilatkozat sem történt, bensőbb viszonyok létrehozására nézve; de ellenkezőleg Ausztriából, ismételve hivatalos közvételek indultak ki, melyek az ilyes törekvéseknek ellent mondani látszanak. Nyílt és komoly iparkodás esetén, Poroszország sem vonná vissza magát. Erre igen helyesen megfelel egyik francia lap, midőn mondja: „Ausztria magatartása 1866 óta a legméltóságosabb és legbékülékenyebb Angol, Francia, Olaszországok e tekintetben igazságot szorgáltatnak Ausztriának, de ha viszonyai Poroszországhoz hidegek maradnának, Ausztria nem lenne az okozó fél.”

SPANYOLORSZÁG. Az Carlista merénylet, ezuttal eredménytelen maradt, ámbár Don Carlos is megjelent, észrevétlenül távozva Franciaországból. A lázadók 23-án szennvedték az első vereséget. Ma mha tartományban, mintegy 500 főre menő csoportot a kormány csapatai szétverek. A nagyobb városokban, elég izgatott ugyan a hangulat, de rendzavarás még sehol sem történt. Egyedül Pampeloniában fedeztek fel összeesküvést, mely az ott lévő várcsot esellel akarta hatalmába keríteni. Az esküdtek fejei elfogatásakor, verekezésre került a dolog, mely közben a lázadók egyik fejét meglőtték.

A SUEZI CSATORNA, mely óriási vállalat, új lendületet fog adni az egész keleti kereskedésnek; melynek következtében, két a világ kereskedelemre nézve is nagy jelentőségű út Magyarországon megy keresztül, alkalmat nyújtva hazánkunk, hogy száraz földi elzárkozottságából kibontakozva, a világ kereskedelmi mozgalomban tevékeny részt vegyen; ez évi november 17-kén, egész szélességében, s 8 méternyi mélységében megnyitattik. A megnyitás ünnepélyén a csatornán minden nemzet hajói szabadon evezhetnek át. Azután az átmenti vám egy tonna áru, vagy egy utas után 10 frank.

VEGYES.

* **Hivatalos.** Magyar országos pénzügminiszterem előterjesztésére megengedem, hogy a mármaroszi ref. lyceum kiépítéséhez szükséges épületi anyagok, a mármaroszi korona javakból, 1870-ben. 8 ezer egyszáz 47 frt 40 krnyi összeg erejéig, említett tanintézet számára ingyen kiszolgáltassanak.

Kelt Laxenburgban, 1869. évi jul. hó 15.

Ferencz József, s. k.

Lónyay Menyhért, s. k.

* **Kinevezések.** A vallás és oktatás ügyi miniszter több tanfelügyelőt nevezett ki, többi közt vadadi Filep Albert, urbéri törv. széki elnököt Tordamegyében, Aranyos- és Marosszékekbe, királyi tanácsosi czimmal. E tapintatos kinevezéséért csak gratulálhatunk a miniszter urnak. A honvédelmi miniszter pedig egy egész hosszú sorát nevezé ki a honvéd-tiszteknek, — köztük: Inczédi Samu, ezredes, a 30-dik, alsószopori Nagy Antal, őrnagy, a 35-dik, Mangesi Frigyes nyugalmazott őrnagy őrnagygyá s a 22-ik zászlóalj parancsnokává, Kiss Antal őrnagygyá s a 28-dik zászlóalj parancsnokává, Tolnay Gábor őrnagygyá s a 25-ik zászlóalj parancsnokává, Sándor László őrnagygyá s a 26-dik zászlóalj parancsnokává, Szabó János őrnagygyá és a 27-ik zászlóalj parancsnokává, Szigethy Miklós őrnagygyá, Horváth Petricsevics Béla báró lovassági főhadnagygyá, stb. Itt említjük meg a pesti lapok azon ujdonságát is, mely szerint Marosszék főkirálybírája — Mikó Mihály a m.-vásárhelyi ítélő tábla alelnökévé nevezet-nék ki, s a főkirálybírói székét Tolnay Gábor foglalná el. A fennebbi kinevezések e hirt meg-

* **A marosszéki-marosvásárhelyi honvédegylet** a honvédegyletek Pesten székelő központi választmánya július 24-én tartott üléséből kelt határozata alapján a folyó augusztus hó 20-kán Pesten összeülendő Országos honvédegülés-re képviselőit megválasztandó gyűlését folyó augusztus hó 8-án d. e. 10 orakór tartandja a Székház nagytermében és akkor az ottani megjelenésre minden egyleti tag barátságosan fölkéretik. Kelt M.-Vásárhelyt 1869- augusztus 1-én Székely Ádám. egyli. jegyző.

* **A városi képv. testület** múlt szombaton ülést tartott. Három szentesített törvény-cikk kihirdetése után belügyminiszteriumi engedély olvastatott fel Fekete József, főbíró, részére, mely szerint az országgyűlési szüneteket fordőre menetelre használhatja. A m. orvosok és természetvizsgálók fiúmei nagygyűlésén a várost képviselni dr. Knöpfler Vilmos és Balázs Antal tanár kéretnek föl. — Ajtai Mihály, városi törv. széki elnök, államszolgálatba lépve, lemondott eddigi állásáról; a gyűlés sajnálat'at látja városunk e hosszas és hű szolgáljúnak távozását. — Az országos erdészeti egylet kértére határozatba megy, hogy a város hajlandó 100 frtos alapítványi tőkéjét a jövő év elején, ház-vétel céljából, befizetni. — A magyar képzőművészeti társulat felszólítására a város az alapítók sorába lép 200 frttal. — Két bizottság jelentést tesz; egyik a roskadó-félben levő városi cserépcsűr kijavítási szükségességéről, mely jelentés az állandó gazdai szakosztályhoz utasittatik, hogy megvizsgálja, ha köteles-e a város — haszonbér-lőjével szemben — e 700 frtba kerülő kijavítást megtenni, s egyáltalán érdemes-e e nagyocskák költség a megtételre; másik a vasuti indóház helyéül az u. n. Houchard-kert melletti tért ajánlja, mint legcélszerűbbet. — A gyűlés magáévá tevén e véleményt: közli a vasuti vállalkozókkal ebbeli óhaját. — Végül a tárgysorozat többi ügyeinek mellőzésével, mint sürgős tárgy szőnyegre került az épülőfélben levő sörház-kaszármához szükséges téglák beszerzése. A város téglavetője évi 10,000 db. tégláért van kiadva, mely természetben fizetendő. Nyolcz-tíz év óta azonban, nagyobb építkezés nem fordulván elő, a város elég hanyagul szót sem tett a tégláról, s most, midőn szükség volna rá, a bérlo nem hajlandó a hátrálékot természetben, hanem csak pénzül kiszolgáltatni. Miután azonban téglára — az idén kiszolgáltattott 10,000 drbon felül — még mintegy 70,000 drbra van szükség az építéshez: a helyi ref. egyház meg fog kerestetni, (mintegy 48,000-re merő) téglakészletét — a városnak kölcsön adja, — a legközebbi képviselő gyűlésre kitűzetik tárgyalás végett a város és haszonbérlo közti differentia elintézése.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. aug. 3-án.)

5% metalliques	63.15
5% nemzeti kölcsön	72.60
1860 államkölcsön	103.20
Bankrészvénny	750.—
Hitelrészvénny	315.—
London	124.55
Ezüst	121.35
Arany	5.91
Erd. földt. ment. kötvény	79.25

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIVATALOS.

Árlejtési hirdetmény.

Maros-Vásárhelytt, 1869. július 19-én.

A m. k. mérnöki hivatal.

NEM HIVATALOS.

(80)

 Szőlős gazdákat érdeklő.

Ezen szorító sajtót könnyen átalakíthatni

Borsajtová.

Maros-Vásárhelytt, 1869. aug. 4-én

Imreh Sándor
főtanodai nyomdász.

(79)

„VICTORIA“ biztosító-társaság
Kolozsvártn.

Biztosítéki alap :

Forgalom :

Alaptőke	1.500,000	ft. — kr.	Biztosított érték	
Tartaléktőke	25,449	„ 80 „	1868-ban	109.190,408 ft. — kr.
Díjtartalék	520,748	„ 24 „	Bevétel 1868-ban	1.041,596 „ 87 „
Összesen	2.046,198	„ 04 „	Összes kárfizetés	468,139 „ — „

„Victoria“ biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Nagypiacz, b. Kemény J.-féle háznál.)

(81)

1-8

Hasznos tudnivaló!

Borsodi Demeter Lajos
M.-Vásárhelytt.

Számos megbízásokért esd

a fenntirt B. D. L.

(४३)

1.-3

 Egy kereskedő gya-

kornok kerestetik értekezni

Tutsek István.

divat szövet üzletében.

(82)

1-8

Alóliirt tisztelettel tudatja, hogy a M.-Vásárhelyi piacon a plebánia alatt nagy **óráraktárt** nyitott.

És ezen óraraktárt ma már oly du-
san rendeztebe, hogy bármiféle **zsebbeli,**
asztali, fali és serkentő órákat a leg-
jutányosabb áron képes előalítani és min-
dennémű óra javításokat elfogad egy évi
jótállás mellett.

Számos látogatásért esd.

Babós Egyed,
órás.

órás.

(65)

6-25

Sirkövek,

Gerendai Antal, márvány műgyárából
Pesten.

Vörös márványból, porosz gránitból, vagy terméskőből darabja 8 forinttól kezdve egész 3000 forintig, valamint minden építményi művek, szobrok, fehér márvány asztalok gyári árban megrendelhetők Maros-Vasárhelytől.

Fogarasi J. Demeter kereskedésében, és ugyanott a siremlékek dusan kiállított **Álbuma** valamint az árjegyzékek megtekinthetők.

(75

4-10

Kiadó vendéglő.

M.-Vásárhelytől a **Lénárt Károly** mindeddig jó hírben álló **vendéglője**, egy nagyobbserű üzletet folytatni ohajtó vendéglősnek, a jövő **Szt. Mihály naptól** kezdőleg a legkedvezőbb feltételek alatt kiadó. All ezen vendéglő egy nagy **bálteremből**, melyben jelenleg a kolozsvári nemzeti színtársulat tartja előadásait; mellék **ebédlő** és **vacsoráló szobákkal** és **nyári mulató-kerttel**. Értekezhetni szóval vagy levél útján

M.-Vásárhelytt, vendéglő tulajdonos
Lénárt Károlylyal.